

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3268/2020. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 30.Bpkf.724/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 36.Bv.717/2019/3. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék 30.Bpkf.724/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2019. február 22. napján kártalanítás iránti kérelmet terjesztett elő, melyben sérelmezte a fogvatartása kezdetétől a zárkák túlzásfoltosságát, a sétaudvaron a szabadidős tevékenység hiányát, a sétaudvar túlzásfoltosságát, a zárkában a természetes fény és a szellőzés hiányát, az étkező szennyezettségét, és az orvosi ellátás alacsony színvonalát a 2017. július 1. és 2019. február 22. napja közötti időszakra vonatkozóan. Az indítványozó a kártalanítási kérelem mellett 2019. szeptember 22. napján panasszal is élt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-a szerint, amelyben szintén kifogásolta a minimális fogvatartotti élettér hiányát, valamint a kártalanítási kérelmében írt egyéb körülményeket.
- [4] A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja az indítványozónak a 2017. január 1. és 2018. november 21. napja közötti időszakra vonatkozóan előterjesztett kártalanítás iránti kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A 2018. november 22. és 2019. február 22. napja között szabadságvesztésben töltött 92 napra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt kártalanítást állapított meg.
- [5] A végzés ellen a védő elsődlegesen annak megváltoztatása végett és a kártalanításnak 2017. július 1. napjától kezdődő megállapítása iránt jelentett be fellebbezést, másodsorban pedig a végzés megalapozatlanság okából történő hatályon kívül helyezését indítványozta.
- [6] Álláspontja szerint a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése és az Alaptörvény 28. cikke alapján helytelen álláspontot foglalt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor elvárásként fogalmazta meg azt, hogy az elítéltnak három hónap elteltével újabb panaszt kell előterjesztenie. Az EJEB elvárásának ugyanis az felel meg, ha a kártalanítás minden olyan napra jár, amelyet az elítélt, vagy az egyéb jogcímen fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között töltött.
- [7] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró törvényszék az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. Végzésének indokolásában a másodfokú bíróság a jogi érvelés tekintetében osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, és annak indokolásában csak dátumbeli pontosításokkal élt.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Székesfehérvári Törvényszék és a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának végzése ellentétes az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [9] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó ismertette az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatát. Álláspontja szerint a bírósági végzések sértik az Alaptörvény III. cikkét, mivel nem biztosítanak kompenzációt az indítványozónak a fogvatartása során elszenvedett kínzás tilalmába ütköző elhelyezési körülmények miatt, különös tekintettel a jogszabályban előírt minimális fogvatartotti élettér biztosításának hiányára. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság önkényes jogértelmezéssel úgy értelmezte a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdését, hogy az alapján a kártalanítási kérelem benyújtásának és elbírállhatóságának feltétele az, hogy a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszbeadvánnyal az indítványozó minden 3 hónapban köteles lett volna élni. A Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése azonban ilyen követelményt azonban nem tartalmaz. Az indítványozó több mint kétéves időszakra vonatkozóan nyújtott be kérelmet, azonban csak 3 hónapra nézve kapta meg az őt megillető kártalanítást. Ennek oka pedig egyértelműen az eljáró bíróságok önkényes jogértelmezése volt, amely már önmagában sérti az Alaptörvény III. cikkét. Ezen – álláspontja szerint – *contra legem* jogalkalmazás sértette a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelményét is.
- [10] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a jogorvoslathoz való jog tekintetében az indítványozó szerint a másodfokú bíróság megfosztotta őt a bírósághoz való hozzáférés jogától és ezzel összefüggésben a jogorvoslathoz való jogától is, amikor a másodfokú végzésében semmilyen módon nem reagált a fellebbezésében előterjesztett érvekre.
- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] Az indítványozó határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [III. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése], a támadott bírói döntéseket, Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 36.Bv.717/2019/3. számú végzését és a Székesfehérvári Törvényszék 30.Bpkf.724/2019/2. számú végzését, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [14] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [15] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban részben csak a bíróság törvényértelmezését vitatta. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságoknak a végzéseikben kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel

kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel.

- [16] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok törvényértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben azt is kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem bírálta el érdemben az elsőfokú bíróság végzésével szemben előterjesztett fellebbezést, így nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó fellebbezésében kizárólag az elsőfokú bíróságnak a Bv. tv.-vel összefüggő jogértelmezését kifogásolta (illetve a megítélt kártalanítás mértékét), amelyre a másodfokú bíróság ugyan röviden, de választ adott, így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e részével összefüggésben is megállapította, hogy az nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a III. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [19] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. június 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [20] Egyetértek a konkrét esetben az indítvány visszautasításával, ugyanakkor szükségesnek tartom az alábbiak kiemelését is.
- [21] Az Alkotmánybíróság ügyforgalmában a közelmúltban számos olyan ügy volt, amely a Bv. tv. 10/A. §-val kapcsolatos valamely jogértelmezési kérdést érintett. Ezen jogértelmezési kérdések egyike, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésének helyes-e az a bírói jogértelmezése – figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkére –, amely elvárásként fogalmazza meg azt, hogy az elítéltnak a fogvatartása során minden három hónap elteltével újabb panaszt kell előterjesztenie, amennyiben a fogvatartás körülményeit kifogásolja.
- [22] A Bv. tv. érintett 10/A. § (6) bekezdésének releváns mondata a következő: „Ha az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény hosszabb időn át fennáll, három hónapon belül újabb panaszt előterjeszteni nem kell.”
- [23] A bíróságok a konkrét esetben a következőképpen értelmezték ezt a jogszabályi rendelkezést: „[A] Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésének harmadik mondata akként rendelkezik, hogy amennyiben az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény hosszabb időn át fennáll, úgy három hónapon belül újabb panaszt előterjeszteni nem

kell. Ennek értelmében a jogsértő körülmények folyamatos fennállása esetén három hónap elteltével újabb panaszt kell előterjeszteni a kompenzáció megállapításának feltételeként.”

- [24] A jogalkalmazás keretében tehát a kérdés akként merül fel, hogy ha az elítélt fogvatartásának a tartama a három hónapot meghaladja, milyen követelmény vonatkozik a panasz előterjesztésére, mint a kártalanítási kérelem elbírálásának a feltételére. A bíróságok abból a szabályból, hogy három hónapon belül újabb panaszt előterjeszteni nem kell, azt a következtetést vonták le, hogy három hónapon túl viszont kell.
- [25] Ennek a jogértelmezésnek az a következménye, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt legfeljebb három hónapra tekintik a bíróságok előterjeszthetőnek, hosszabb időtartamra nem. Ilyen korlátozó szabályt ugyanakkor a Bv. tv. nem tartalmaz. Nem írja elő sem az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz, sem pedig az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás szabályozásánál, hogy a panasz legfeljebb három hónap időtartamra szólhat.
- [26] Annak megállapítása, hogy a bíróságok jogértelmezése összhangban áll-e a Bv. tv. rendelkezéseivel, és megfelel-e az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési elveknek, erre alkalmas indítvány esetén érdemi vizsgálat keretében végezhető el.
- [27] Az Alkotmánybíróság gyakorlata igazolja, hogy a bíróságok jogértelmezése az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás eseteiben igényli az alkotmányos szempontú kontrollt.

Budapest, 2020. június 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/468/2020.

